

Ігнатова К.В.

студентка магістратури
факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв
Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Погасій І.О.

студентка магістратури
факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв
Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Мамчич О.Б.

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри мов і методики їх викладання в початковій школі
Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЛІНГВОДИСЦИПЛІН У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Статтю присвячено вивченню актуального питання – використання проектної технології у початковій школі в умовах реформування та оновлення змісту освіти. На основі аналізу досвіду зарубіжних і вітчизняних науковців проаналізовано сутність понять «проекткування», «проектна технологія». Розкрито особливості застосування проектних технологій у навчальному процесі майбутніми вчителями початкової школи. Експериментально досліджено стан підготовленості майбутніх учителів початкової школи до використання проектної технології в умовах інноваційного освітнього процесу.

Ключові слова: *проекткування, проектна технологія, навчальний проект, майбутні вчителі початкової школи.*

Стаття посвячена изучению актуального вопроса – использованию проектной технологии в начальной школе в условиях реформирования и обновления содержания образования. На основе анализа опыта зарубежных и отечественных ученых проанализированы сущность понятий «проектирование», «проектная технология». Раскрыты особенности применения проектных технологий в учебном процессе будущими учителями начальной школы. Экспериментально исследовано состояние подготовленности будущих учителей начальной школы к использованию проектной технологии в условиях инновационного образовательного процесса.

Ключевые слова: *проектирование, проектная технология, учебный проект, будущие учителя начальной школы.*

The article is concerned with the papers is dedicated to the relevant issue as design technology use at primary content school within education reform and innovation. The subject matter of such concepts as «design» and «design technology» have been analysed based on foreign and national scientists experience. The characteristic features of design technology use in teaching process by future (preservice) primary school teachers have been identified. Future Primary school teachers readinuf for design technology use within innovative teaching process has been experimentally exanuned.

Key words: *design, design technology, teaching project, future primary school teachers.*

Постановка проблеми. Перехід до нового типу гуманістично-інноваційної освіти в Україні передбачає застосування інноваційних педагогічних технологій, коли увага зосереджується на набутті учнями знань, умінь і навичок, життєвого досвіду, як засобу формування життєвої компетенції. Серед нових

дидактичних засобів і освітніх технологій актуальності набуває метод проектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичну основу дослідження питання використання проектної технології становлять праці вітчизняних та зарубіжних науковців. Значний внесок у вивчення про-

блеми використання проектних технологій становлять праці Дж. Дьюї, У. Кілпатрика, Є. Коллінгса, В. Гузеєва, Г. Селевко та інших. Дефініцію понять, пов'язаних з методом проектів, розкрито в дослідженнях О. Коляди, Г. Ісаєвої.

Проблему використання проектної технології під час вивчення лінгводисциплін представлено у працях: О. Кміть, В. Гузеєва, М. Кларина, І. Чечель, Л. Щерба Є. Полата, О. Пехоти, А. Кіптенко, О. Любарської, С. Сіптарова, І. Кобиляцького, С. Гончаренко, І. Зязюна, Л. Паламар, Н. Голуб, О. Любашенко, А. Уварової, А. Богуша, А. Хуторського та інших [10, с. 477].

Метод проектів відомий у педагогіці з кінця XIX – початку XX століття як метод проблем. Його пов'язували з ідеями гуманістичного спрямування у філософії й освіті, що їх було розроблено американським філософом і педагогом Дж. Дьюї, а також його учнем У. Х. Кілпатріком. Дехто з дослідників пов'язує виникнення методу проектів з ім'ям американського педагога Е. Паркхерст. Він розроблявся з 1919 року у м. Дальтон під назвою «Дальтон-план».

Огляд педагогічної літератури свідчить, що існує багато напрацювань із цієї галузі. Це, зокрема, роботи таких авторів: В. Афанасьєв «Проектування педагогічних технологій», Г. Гаджиев «Навчально-технологічний комплекс підготовки школярів до проектно-перетворювальної діяльності»; І. Жуковський «Особливості роботи навчального закладу в проектному режимі», О. Мармаза «Проектний підхід до управління навчальним закладом», Н. Пугачова «Проектування інноваційної діяльності освітнього закладу», З. Таран «Трансформація ролі педагога в управлінні творчими та практично-орієнтованими проектами», Ф. Шагеева «Проектування освітніх технологій».

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте недостатньо дослідженими є особливості застосування проектної технології майбутніми вчителями початкової школи. А також види, форми проектної діяльності на уроках під час вивчення лінгводисциплін.

Метою статті є висвітлення теоретичних основ, особливостей та характеристик застосування проектної технології під час вивчення лінгводисциплін в початковій школі. Об'єкт дослідження – процес застосування проектної технології під час навчання. Предмет – зміст, класифікація, особливості застосування проектних технологій під час вивчення лінгводисциплін в початковій школі.

Виклад основного матеріалу. Сучасні педагогічні технології сприяють розкриттю особистості дитини, створюють належні умови для розвитку, реалізації здібностей кожного учня. Однією з найперспективніших технологій у вирішенні поставлених завдань є метод проектів або проектна технологія навчання. «Метод проектів – це комплексний навчальний метод, який дозволяє індивідуалізувати навчальний процес, дає можливість виявити самостійність у плануванні, організації та контролі своєї діяльності» [8, с. 198].

Метод проектів належить до технологій XXI століття, адже дає змогу ефективно формувати в учнів початкової школи ключові компетентності, а саме: вміння вчитися, інформаційно-комунікативну, загальнокультурну, здоров'язбережувальну, громадянську, соціальну; дає можливість залучати молодших школярів до науково-дослідної та пошукової діяльності, створювати додаткову мотивацію до навчання і допомагає розвивати інтелектуальні та творчі здібності дитини. Метод проектів заснований на розвитку пізнавальних умінь і навичок молодших школярів, умінні орієнтуватися в інформаційному просторі, умінні критично мислити.

Проект (від лат. *projectus* – викинутий вперед) – це задум, план: прототип, прообраз якого-небудь об'єкту. Поняття «навчальний проект» визначають як сукупність завдань для учнів, проблеми, які потрібно вирішити, пошук способів їх вирішення, організація форм взаємодії учнів з учителем і один з одним, а також, аналіз отриманого результату [5, с. 12].

У новому тлумачному словнику української мови знаходимо таке тлумачення поняття «проект». «Проект, метод проектів – навчально-практична діяльність, що має певні освітні цілі; включає дослідження та вирі-

шення проблем, використання різних матеріалів, планується та використовується учнями та вчителями за умов, близьких до реальних. Проект – це сукупність комплексних дій, спрямованих на розв'язання конкретної проблеми в певному місці, за певний період часу. Основними характеристиками проекту є те, що він передбачає конкретні результати, має інноваційний характер. Це метод пошуку, місток між ідеєю та її кінцевим втіленням» [7, с. 678].

Г. Ісаєва зазначає, що проектування – це особливий тип інтелектуальної діяльності, відмінною особливістю якої є перспективна орієнтація на практично спрямоване дослідження. Отже, це мисленнєве конструювання та практична реалізація того, чого ще немає, але може бути. У проектуванні мають місце два чинники: мислення і практична діяльність [3, с. 5].

Організуючи проектну діяльність у початковій школі, учителю слід зважати на психолого-фізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку. Учитель повинен враховувати, що дитина молодшого шкільного віку має невеликий життєвий досвід, тому проблема проекту повинна бути знайома, сильна та цікава для неї. Молодших школярів можна залучати до окремих видів праці, дослідницької діяльності. Робота над проектом у початкових класах не повинна бути вимушеною, бо може мати негативний результат. Потребується особлива мотивація. Завдання мають бути простими і мати чіткі інструкції.

З огляду на різні підходи до класифікації проектів у педагогічній літературі їх розрізняють за такими параметрами:

1. *За кількістю навчальних предметів*, охоплених проектом, визначають: монопредметні (внутрішньопредметні); міжпредметні (де інтегруються декілька навчальних предметів); надпредметні (ті, що містять зміст дисципліни, що не входить до програми початкової школи) проекти.

2. *За кількістю учасників* проекти поділяються на: індивідуальні; парні; групові; колективні.

3. *За тривалістю виконання* проекти поділяються на: короткострокові (міні-проекти, розраховані на термін від одного до декількох

уроків протягом тижня); середньострокові (проекти, розраховані від 2 тижнів до 2–3 місяців); довгострокові (проекти, що розраховані на термін 1–2 семестри і більше).

4. *За характером контактів* визначають: внутрішні (проекти, що проводяться в межах одного класу); однопаралельні та міжпаралельні (проекти, що проводяться в межах паралелі класів); міжшкільні (проекти, що проводяться із залученням учнів різних шкіл району, міста); обласні; регіональні; всеукраїнські; міжнародні проекти. У початкових класах учні, зазвичай, беруть участь у внутрішніх, однопаралельних та міжпаралельних проектах.

5. *За формою презентації (захисту)*: пленарні; стендові; мультимедійні.

6. *За характером партнерських взаємодій* розрізняють: кооперативні; змагальні; конкурсні проекти. Психологи радять у початковій школі залишити пріоритетними лише кооперативні проекти [2, с. 6].

Частіше тип проекту визначають за характером провідної діяльності. Розглянемо такі основні типи проектів: дослідницькі, інформаційні, творчі, ігрові, практично-орієнтовані (рис. 1) [1, с. 3].

Застосовуючи проектні технології у початковій школі, слід дотримуватися певних вимог:

1. Ураховувати вікові особливості. Учень початкової школи може зосереджувати увагу на одному предметі чи виді діяльності протягом 5-10 хвилин. Необхідна зацікавленість до діяльності, що відповідає інтересам, досвіду, знанням.

2. Застосовувати інтегральні знання та вміння, що спираються на досягнення учнів [9, с. 12].

3. Ретельний контроль за виконанням завдань.

4. Учні слід залучати до короткотривалих проектів.

5. Для пошукової діяльності бажано спочатку залучати дітей з підвищеною навчальною мотивацією – їхні дослідження можуть зацікавити інших учнів.

6. Надавати перевагу слід рольовим і творчим проектам, адже ці види діяльності

Рис. 1.

завжди викликали інтерес з боку молодших школярів.

Більшість дослідників виділяють такі важливі характеристики проектної технології навчання: результативність (високий рівень досягнення поставленої навчальної мети кожним учнем), економічність (засвоєння більшого обсягу навчального матеріалу за мінімальних витрат зусиль на оволодіння ним за одиницю часу), ергономічність (здійснення навчання у співробітництві, в умовах позитивного емоційного мікроклімату, за відсутності перевантажень та перевтоми), висока вмотивованість у вивченні предмета, що підвищує інтерес до занять та дає змогу вдосконалювати особистісні якості учня, розкривати його резервні можливості [11, с. 135].

У початковій школі під час вивчення іноземної мови діти тільки починають створювати власні проекти. У другому класі закладають основи проектної роботи на основі виконання простих проектних завдань. У третьому та четвертому класах пропонують творчі, рольово-ігрові та інформаційні проекти. Творчі проекти передбачають оформлення результатів у вигляді колажу, альбому, коміксу. Учасники рольово-ігрових проектів виконують певні ролі, які обумовлені його характером та змістом. Наприклад, ролі казкових персонажів та людей із реального життя. У таких проектах ступінь творчості дуже висока. Рольово-ігрові проекти також передбачають досягнення практичного результату. Учасники інформаційних проектів збирають інформацію про певну подію або явище для ознайомлення з нею широкої аудиторії. Зібрані матеріали можуть оформлювати як сайт, таблиці, схеми, листи та ін. Залежно від терміну проведення всі згадані проекти можуть реалізовуватися як короткотривалі міні-проекти, розраховані на один урок або його частину, а також проекти середньої тривалості, які передбачають їх виконання як у класі так і поза ним під час одного із тематичних циклів. Школярі вико-

нують обрані проекти індивідуально, у парах або групах [4, с. 200].

З метою виявлення особливостей застосування проектної технології під час вивчення лінгводисциплін в початковій школі нами було проведено анкетування двох груп студентів четвертого курсу факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв спеціальності «Початкова освіта» Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Аналіз анкет показав, що лише 55% студентів у своїй практичній діяльності часто (кожного тижня) користувались проектними технологіями на уроках української та іноземної мови. У процесі проходження виробничо-педагогічної практики майбутні вчителі використовували наступні види проектів: інформаційний – 30%, творчий – 24%, ігровий – 35%, дослідницький – 11%. Щодо підготовки та проведення проектної діяльності під час вивчення лінгводисциплін, то у 67% студентів виникали труднощі, які були пов'язані з: 16% – браком часу, 26% – низькою мотивацією учнів, 25% – браком відповідної методичної літератури. Результати експериментального дослідження показали, що 71% респондентів мають достатній рівень підготовленості до застосування методу проектів у початковій школі, 29% – середній рівень.

Висновки. Отже, у процесі дослідження було виявлено, що більшість студентів мають достатній рівень підготовленості до застосування методу проектів у початковій школі. Використання проектних технологій створює умови для творчої самореалізації, підвищує мотивацію до навчання, сприяє розвитку інтелектуальних здібностей, дозволяє залучити кожного учня до активного пізнавального процесу, формувати навички пошуково-дослідницької діяльності, грамотно працювати з інформацією, набути комунікативних умінь. Вивчення особливостей, видів проектної діяльності допомагають вчителю отримати високі результати під час вивчення лінгводисциплін в умовах інноваційного освітнього процесу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бодько Л. Метод проектів як засіб реалізації особистісно орієнтованого навчання. Початкова школа. 2013. № 10. С. 1–4.
2. Даніліна І. В. Навчальні проекти в початковій школі. 2 клас. Х.: Основа, 2016. 159 с.
3. Ісаєва Г. Метод проектів – ефективна технологія навчання. Підручник для директора. 2005. № 9-10. С. 4-9.
4. Кміть О. В. Метод проектів як спосіб активізації пізнавальних інтересів молодших школярі у контексті англійського спілкування. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. 2008. Вип. 56. С. 197–202.
5. Коляда О. Ф., Онопрієнко О. В. Проектний день у початковій школі. Початкова школа. 2006. № 5. С. 11–14.
6. Метод проектів як сучасна педагогічна технологія / Бритикова Г. В., Медведик К. К., Ярцева О. Б., Амерова О. І. Управління школою. 2008. № 7. С. 26–28.
7. Новий тлумачний словник української мови. 42000 слів: У 4-х томах / Уклад. В. Яременко, О. Сліпушко. К.: Аконт, 1998. – 912 с.
8. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии. М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
9. Цимбал О. М., Тягло О. В., Цимбал П. В. Проектні технології: особливості впровадження у початковій школі. Початкове навчання. 2008. № 19–21 (167–169). С. 2–13.
10. Шакура Ю. О., Євтушок І. О. Практичне використання технології проектного навчання під час лінгвістичної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Молодий вчений. 2017. №12 (52). С. 476–480.
11. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам. Теория и практика. М.: Филоматис, 2004. 146 с.